

JAARBOEK

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt”

TE

AMSTERDAM

XVII. 1930.

AMSTERDAM

JOHANNES MÜLLER

1930.

De Vroedschapspenningen van 's-Gravenhage.

In 1903 stond de heer M. G. WILDEMAN aan nu wijlen Dr. H. J. DE DOMPIERRE DE CHAUFERPIÉ een aantal aantekeningen af, door den heer A. J. SERVAAS VAN ROYEN en genoemden heer WILDEMAN in het Gemeente-Archief te 's-Gravenhage verzameld uit de Notulen van de Wet, de thesauriersrekeningen van 's-Gravenhage, de Rekeningen van 's Haags Particuliere Financiën en uit de daarbij behoorende „Bijlagen”, welke aantekeningen alle betrekking hadden op de geschiedenis der Haagsche Vroedschapspenningen.

Het plan was om, aan de hand van deze aantekeningen, eene historie te geven van de Haagsche Vroedschapspenningen op dezelfde wijze als dit door J. W. UNGER ¹⁾ voor de Rotterdamsche en door C. W. BRUINVIS ²⁾ voor de Alkmaarsche Vroedschapspenningen was geschied.

Het bleef bij het voornemen en ruim 25 jaren rustten de aantekeningen in portefeuille.

Met toestemming van den heer WILDEMAN heb ik mij met de bewerking dezer „aantekeningen” belast, ze vergeleken met de oorspronkelijke bronnen en nog weten

---

¹⁾ *Rotterdamsch Jaarboekje* 1888.

²⁾ *Tijdschrift van het Nederlandsch Genootschap voor Munt- en Penningkunde* 1895 en 1896.

uit te breiden met vondsten in het Haagsch Gemeente-Archief en elders gemaakt.

Het resultaat van al deze onderzoekingen is nedergelegd in het hiervolgend artikel, waarvan het ontstaan dus voor een groot deel te danken is aan den pioniersarbeid van de heeren SERVAAS VAN ROYEN en WILDEMAN.

In 1718, ter vergadering van 28 October werd door Burgemeester Baron VAN WASSENAER ¹⁾ voorgesteld om voor het bijwonen der vergaderingen van de vroedschap een vroedschaps- of presentiepenning toe te kennen.

De steden Leiden in 1671, Haarlem in 1688, Rotterdam in 1689, Gouda in 1691, Alkmaar in 1692, en 's-Hertogenbosch in 1703 waren hierin Den Haag reeds voorgegaan. De *Notulen van de Wet* ²⁾, deel I, loopende van 3 Febr. 1670 tot 27 Mei 1719, blz. 198, bevatten hierover het volgende:

Is bij den Heer VAN RUYVE ¹⁾ geprooneert dat in verscheyden steden van Holland was gereciepieert, dat, als wanneer de Heeren van de Wet of de vroedschap werden geconvoceert ende met den andere vergaderen, als dan aan ieder van de respect. presente leden werd uytgedeelt een vroedschapspenning, dienende sulks soo tot een douceur en gedenkteken van de regering als ook

---

¹⁾ WILLEM LODEWIJK BARON VAN WASSENAER, heer van Starrenburg, Ruiven, Maasland en Maassluis, werd in 1714 baljuw van 's-Gravenhage, waar hij 28 Januari 1720 overleed. OBREEN. *Geschiedenis van het Geslacht WASSENAER*, blz. 176.

²⁾ Aanwezig in het Gemeente-Archief te 's-Gravenhage.

eenigsints tot aanmoediging van de voorsz. Leden, omme de gem. vergaderingen niet alleen niet te versuymen, maar ook om op tijd van de convocatie precys te compareren, en mits dien of sulks alhier ter stede ten eynde voorsz. mede niet behoorde ofte soude conne werden gepractiseert; waar op gedelibereert sijnde is de voorsz. propositie met eenparige stemmen geapprobeert en de Heeren Schout en burgemeesteren versogt, omme met menschen, op het maken van medailles en convenable inscriptiën hen verstaande, te spreken, en wijders geresolveert dat, sulks bij haar Ed. Agtb. verrigt sijnde, sullen werden geformeert eenige goude en silvere penningen; dat van de goude aan de Heeren Schout en Burgemeesteren, mitsgaders aan de drie oudste Schepenen als Consulair sijnde ieder een sal werde uytgedeelt en dat aan een Schout of burgemeester, voor de eerste rijs op nieuws aankomende, mede in het toecomende sal gegeven werden een goude vroedschapspenning.

dat wijders gemeenlijk altoos als de Magistraat 't sij in de wet of in de vroedschap werd geconvoceert, tot het afdoen van 's Haags Zaken, aan ieder comparant van de regeringe en twee secretarissen sal werde gegeven een silvere penning, mits een iegelijk come en sig bevinden alhier op het Stadhuys voor dat door de klok van de grote kerk is geslagen het uyr tegens het welke de convocatie is gedaan, sodanig dat iemant comende naar het slaan van het uyr geen silvere penning sal mogen hebben of pretenderen.

Ende is wijders particulier de distributie van de voorsz. penningen op de volgende dagen en vergadering vastgesteld namentlijk: op den dag, wanneer de magistraat en vroedschappen geconvoceert werden op de electie van de gemaakte nominatie item wanneer de magistraat en vroedschappen geconvoceert werden tot het maken van een Thesorier of fabryck nog als wanneer de Magistraat geconvoceert werd tot het maken van een nominatie soo der tusschen bijde iemand uyt de magistraat of vroedschap quam te sterven, alsmede op de Electie van de gemaakte nominatie, gelijkerwijs wanneer de Magistraat geconvoceerd werd tot het maken van weesmeest^{en} en de regenten van de godshuysen, in welk laatste geval aan de Weesmeesteren en der selver Secretaris ieder mede een penning sal werden gegeven:

En sullen de Secretarissen moeten aantykenen, wanneer de Magistraat en vroedschappen geconvoceert werden, wat Heeren de silvere penningen hebben gegregen.

Aan het verzoek om te spreken met „mensen op het maken van medailles en convenable inscriptiën hen verstaande” schijnt spoedig te zijn voldaan. Schout en burgemeesteren hebben zich gewend tot DANIEL DRAPPENTIER ¹⁾, te 's-Gravenhage woonachtig, wien zij

---

¹⁾ DANIEL DRAPPENTIER was in 1717 aangesteld tot stempelsnijder van de Munt in Westfriesland met permissie om te 's-Gravenhage te

het maken van vroedschapspenningen hebben opgedragen. Of DRAPPENTIER de teekeningen voor zijn penningen zelf heeft ontworpen of wel dat hij die taak heeft opgedragen aan een teekenaar, heb ik niet kunnen vinden: in het Gemeente-Archief te 's-Gravenhage zijn geen teekeningen of schetsen bewaard. Wel vond ik, dat de rector der Latijnsche School PANCRAS VAN MAASWIJK betaald is met XXV £ „voor 't devies op de voorsz. penningen”. Vast staat, dat spoed met den opdracht en de uitvoering gemaakt is, want reeds binnen de twee maanden na het genomen besluit en wel op 5 Dec. 1718 is aan DANIEL DRAPPENTIER betaald 625 gld. 4. 8. voor 10 gouden en 40 silveren vroedschapspenningen ²⁾).

14 dagen later, 19 Dec. 1718, wordt hem betaald 636 gld. 6 st. voor 176 silveren penningen en voor het „graveeren van twee staale stempels” ³⁾). De quitantie daarvoor wordt namens hem geteekend door JOHANNES DRAPPENTIER, van 1717 tot 1758 stempelsnijder aan de Munt te Dordrecht en het ligt dus voor de hand, dat in die Munt de Haagsche vroedschapspenningen geslagen zijn.

Van dien oudsten vroedschapspenning volgt hier de beschrijving:

---

blijven woenen, in 1720 werd hij tot stempelsnijder van Utrecht en in 1722 ook van Zeeland benoemd. Mr. JACOB DE RIEMER beeldt in zijn *Beschrijving van 's-Graven-Hage*, Delft 1730—1739, deel II, blz. 230, No. 11, af het groote zegel dier stad, in het begin der 18de eeuw gesneden „door den konstigen Stempel-snijder DANIEL DRAPPENTIER”. Het berust in het Gemeente Museum van Den Haag.

²⁾ Zie blz. 21, Rekening No. I.

³⁾ Zie blz. 21, Rekening No. II.

I. Voorzijde de stad 's-Gravenhage met de Groote- of St. Jacobskerk, de Nieuwe Kerk, de Zaal van het Hof en andere gebouwen, daarboven het gekroonde wapen der stad, door lofwerk omgeven. In de afsnede: DELICIAE COMITUM: NUNC PATRUM - ORACLA RECLUDENS - HAGA ADYTIS: BATAVI GLORIA - PRIMA SOLI - S · C · .

Keerzijde: Vrouw, zittende in de duinen onder het lommer van een boom, in de rechterhand houdt zij een weegschaal, in de linker een olijftak. Terzijde het dorp Scheveningen en de Noordzee met pinken, Neptunus in zijn wagen gezeten en eenige zeegoden.

DE RIEMER II. blz. 94. afbeelding 1 van de daar op de plaat afgebeelde penningen.

VAN ORDEN ¹⁾ pl. XIII. 1.

Zilver. 12, 14, 15, 17, 19 en 21 gram, 37 m.M.

Plaat I. 1.

Geluk had men met de stempels blijkbaar niet, daar wij toch in DRAPPENTIER's rekening van 4 Dec. 1719, die de levering vermeldt van 23 gouden en 56 zilveren penningen lezen: ²⁾

DANIEL DRAPPENTIER, voor het breeken van stempels toegelijt 130.0.0. gld.

Van den onder No. I beschreven vroedschapspenning beeldt dan ook DE RIEMER eene variëteit af met de opmerking „verschilt in kleinte der letters en ook niet wel zoo net en cierlijk gesneen, waaromme van dezen, alsmede door het breken van den stempel niet veele in handen zijn”. Misschien is deze dan ook de eerste

¹⁾ G. VAN ORDEN. *Bijdragen tot de Penningkunde van het Koninkrijk der Nederlanden*. Zaandam 1830. Met platen. 80.

²⁾ Zie blz. 22, Rekening No. IV.

vervaardigde penning, die later vervangen is door den hierboven onder No. I beschrevenen.

II. In hoofdzaak met No. I overeenstemmende, op dezen penning verschil in het gezicht op de stad en de kerktorens, de letters in de afsnede grooter.

Ook de keerzijde wijkt in details af, Neptunus *staat* in zijn kar, terwijl hij bij den onder I beschreven penning gezeten is.

DE RIEMER II. blz. 94. afbeelding 2 van de daar op de plaat afgebeelde penningen.

Zilver. 18,5 en 20,5 gram, 37 m.M.   Plaat I. 2.

Op 2 October 1719 ¹⁾ is „wijders naar deliberatie goetgevonden en geresolveert, datter voor den Hage sullen werden geslaagen nog twaalf groote goude penningen van 24 engels en 18 kleyne van 15 engels, waarvan op de eerste convocatie van de Weth aan alle de H^{er}en als Schout, Burgemeesteren, Scheepenen en twee Secretarissen sal werden gedistribueert een kleyne goude penning voor eens: Voorts aan yder Heer Burgem^r op nieuws als burgem^r aankomende een groote goude penñ, mitsgaaders de Heer Bailliu om de vier jaar een gelijke groote goude penñ. te beginnen met de aenstaande nieuwe verkiesing van Magistraat op Ste Catharijn ²⁾, nog aan yder voor de eerste ryse nieuw aankoomend Scheepen en Secretariss een kleyne goude penning eens in plaatse van de kaart dewelke pleeght gegeeven te werden: dat nog op alle convocatien van de Weth aan yder Heer een silvere penning sal gecon-

---

1) *Notulen van de Wet* 11 July 1719 tot 14 Juli 1732. blz. 5.

2) 25 November.

tinueert werden te geeven, dewelke sullen vermoogen te werden uytgewisselt bij de Secretarissen voor twee g's yder, werdende de Secretarissen daar toe geauthoriseert mits deesen".

Er zijn dus geslagen „grootte gouden penningen" van 24 engels (37 gram) en „kleyne van 15 engels" (22 gram). Hoogstwaarschijnlijk geslagen met dezelfde stempels, alleen in dikte verschillend, terwijl denkelyk de plaatjes, waarop de zwaarste medailles geslagen werden, wel iets grooter zullen zijn geweest, dan die der lichtere afslagen.

27 December 1730¹⁾ is „bij de Heeren Schout en Burgemeesteren goed gevonden ende geresolveerd aan de Leeden van de Vroedschap van 's Gravenhage yder een uytdeelingte te doen van een goude Magistraatspenning, die daartoe in gereetheyd sijn".

Nog werd op 5 Febr. 1731 „goedgevonden aan de Heeren Weesmeesteren mitsgaders der zelve Secretaris yder een goude Magistraatspenning te geven, 't welk ook is geschied".

De op 27 Dec. 1730 en 5 Febr. 1731 toegekende gouden penningen zijn zonder twyfel genomen van de 23 Oct. 1730 door JOHANNES DRAPPENTIER geleverde exemplaren. (Zie rekening XIII).

JOHANNES DRAPPENTIER leverde de Haagsche vroedschapspenningen tot in 1736, zyn laatste rekening, gedateerd 7 Mei 1736, vermeldt de levering van 350 vroedschapspenningen. (Zie rekening XV).

Hij heeft nog twee verschillende stempels voor de Haagsche vroedschapspenningen gesneden. DE RIEMER

---

1) *Notulen van de Wet* 11 July 1719 tot 14 Juli 1732, blz. 93.

beeldt op blz. 94 onder No. 3 af een penning die „eenige jaren daarna” (dat is na de door mij onder Nos. 1 en 2 beschreven penningen) gesneden is, waarvan de beschrijving hier volgt ¹⁾).

III. Voorzijde de stad 's-Gravenhage met den Scheveningschen Straatweg tusschen de duinen en aan het einde Scheveningen met de Noordzee, daaronder:
DELICÆ COMITUM : NUNC PATRUM — ORACLA RECLUDENS — HAGA
ADYTIS · BATAVI GLORIA — PRIMA SOLI · .

Beneden dit onderschrift het gekroonde Haagsche wapen, met rechts en links eene versiering.

Keerzijde: „De Politieke regeering”, met scheepsroer (volgens DE RIEMER) en de Justitia, met weegschaal, elkander de hand reikende, staande op een vloer. Daarboven: CONCORDIA. In de afsnede s · c · .

DE RIEMER II. blz. 94. afbeelding 3 van de daar op de plaat afgebeelde penningen. VAN ORDEN pl. I. 2.

Zilver. 15, 17 en 19 gram, 36 m.M. Een afslag in goud in het Gemeente Museum te 's-Gravenhage. Plaat I. 3.

Deze stempels zijn vervaardigd nà 1719 en vóór 1733, daar wij in DRAPPENTIER'S rekening van 29 April van laatstgenoemd jaar vermeld vinden „Voor de stempel en maakloon van 370 dito penningen à 22 stuyv. het stuk” ²⁾).

Leveranties van vroedschapspenningen hadden, volgens de hierachter afgedrukte rekeningen, plaats in

---

1) Daar van af 20 Febr. 1720 alle quitanties voor geleverde vroedschapspenningen door JOHANNES DRAPPENTIER geteekend zijn, is het meer dan waarschijnlijk, dat hij ook de stempels voor de nieuwe vroedschapspenningen gesneden heeft.

2) Zie blz. 27, Rekening No. XIV.

1721 (438 zilveren), 1723 (11 gouden, 54 zilveren), 1724 (152 zilveren), 1725 (20 gouden, 294 zilveren), 1728 (290 zilveren) en 1730 (44 gouden en 300 zilveren), zoodat in een dezer jaren de stempels vervaardigd zijn.

In DRAPPENTIER'S rekening van 29 April 1733 lezen wij, dat in dit jaar de stempels voor de nieuwe vroedschapspenning door hem geleverd zijn. De oude was, volgens DE RIEMER II. blz. 94, „omtrent den jare 1730 gebroken”.

De beschrijving van die nieuwe stempels laten wij hier volgen.

IV. Voorzijde: De trekvaart naar Delft, de Rijswijksche weg en de stad 's-Gravenhage in het verschiet. In de afsnede het gekroonde stadswapen met rechts en links eene versiering. Boven de voorstelling: HAGA COM.

Keerzijde: Zittend beeld van de Gerechtigheid (of het stadsbestuur) rustende met de rechterhand op een lictorenbundel, in de linkerhand een weegschaal houdende, aan hare voeten een zwaard. Omschrift: ÆQVO LABORE. In de afsnede s · c · .

DE RIEMER II. blz. 94. afbeelding 4 van de daar op de plaat afgebeelde penningen. VAN ORDEN pl. I. 4.

Zilver. 17 en 20 gram, 36 m.M. Een afslag in goud, 31 gram, in den Catalogus verzameling Jhr. C. H. C. A. VAN SYPESTEYN (verkocht 14 Juni 1923 door de firma J. SCHULMAN te Amsterdam) No. 1978. Plaat I. 4.

Met deze stempels zijn de vroedschapspenningen door J. DRAPPENTIER in 1733 en in 1736 geleverd geslagen, zijn rekeningen vermelden in het geheel 717 stuks in zilver, van gouden exemplaren wordt geen melding gemaakt, hoewel er in dat metaal toch, blijkens het

exemplaar in de verzameling VAN SYPESTEYN, geslagen zijn.

In 1737 vond ik in de Rekeningen geen melding gemaakt van geleverde vroedschapspenningen. In 1738 schijnt men zich voor de levering van nieuwe penningen te hebben gewend tot den Haagschen graveur en stempelsnijder CORNELIS VAN SWINDEREN, die reeds sedert 1729 de voor de stad benoodigde schepenzegels sneed en ook belast was met het onderhoud en schoonmaken der stadszegels tegen een jaargeld van zes gulden¹⁾.

VAN SWINDEREN schijnt zijn opdracht ernstig te hebben opgevat en droeg den bekenden beeldhouwer IAN BAPTIST XAVERY²⁾, te 's-Gravenhage woonachtig, op een teekening van het Haagsche stadswapen te maken, dat als voorzijde van den nieuwen vroedschapspenning dienst moest doen. Deze teekening is nog in het Gemeente-Archief der stad voorhanden en beelden wij haar, op twee derden der ware grootte, op plaat II af.

Op die teekening zien wij, op den achtergrond links aangegeven de Groote Kerk, rechts het stadhuis, beide gebouwen zijn slechts zeer flauw aangeduid, en op onze

---

¹⁾ CORNELIS VAN SWINDEREN, woonde in de Raamstraat te 's-Gravenhage, sneed in 1735 twee stempels voor vroedschapspenningen van Alkmaar, waarop hij blijkens zijn rekening van 22 Oct. 1736 sloeg 106 gouden en 2760 zilveren penningen. *Tijdschrift voor Munt- en Penningkunde* IV. 1896. blz. 158.

²⁾ J. B. XAVERY, beeldhouwer, geb. te Antwerpen 30 Maart 1697, overleden te 's-Gravenhage 19 Juli 1742. Hij vervaardigde o.a. beeldhouwwerken voor den gevel van het Haagsche stadhuis aan de zijde van de Riviervischmarkt (de Gerechtigheid en de Voorzichtigheid ter woonsijden van het stadswapen gezeten), afgebeeld met ander werk van zijn hand in de *Mededeelingen van den Dienst voor Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage* II (1920), blz. 59. Zie ook over hem: DR. A. VON WURZBACH. *Niederländisches Künstler-Lexicon* II. blz. 562.

plaat haast niet zichtbaar, op den penning komt de kerk rechts, het stadhuis links voor. Overigens is door den medailleur de teekening getrouw gevolgd.

VAN SWINDEREN bracht, blijkens zijn rekening van 18 Aug. 1738, voor „eene Nette teekeningh gemaakt, dienende tot de nieuwe Magistraats Medailles” 10 gulden 10 stuivers in rekening¹⁾. Vermoedelijk oordeelden burgemeesteren, dat de kosten hiervan ten laste moesten komen van den vervaardiger der stempels, ten minste hem werd de op zijn bestelling vervaardigde teekening met slechts vier gulden betaald.

Toch zou CORNELIS VAN SWINDEREN zelf de stempels voor de nieuwe vroedschapspenningen niet vervaardigen, in 1738 werd hij benoemd tot ijzersnijder aan de Munt te Utrecht en verliet Den Haag.

Aan zijn neef NICOLAAS VAN SWINDEREN, wapensnijder en medailleur te 's-Gravenhage werd nu het vervaardigen der stempels opgedragen.

NICOLAAS VAN SWINDEREN was voor burgemeesteren geen onbekende. 20 Januari 1736 werd hem, in antwoord op een gedaan verzoek geaccordeerd „omme tot voortsetting van sijne functie te mogen maaken, stellen en gebruycken een medaille-pers om goude en silvere trouw-, dood- en gedenkpenningen te maken”. Ook werden herhaaldelijk door hem vervaardigde gedenkpenningen voor stadsrekening aangekocht. Als graveur van nieuwe schepenzegels volgde hij CORNELIS VAN SWINDEREN op, terwijl hij ook belast werd met het onderhoud van de stadszegels.

In 1739 werd hem betaald „voor 25 fijne Sware goude

---

¹⁾ Zie blz. 23, Rekening No. XVI.

Magistraetspenningen 1220 gulden, 31 ligter fijne goude dito penningen 1293.15 gld., voor 320 fijne Silvere dito-penningen 621.12 gld.", voor het stempelen en maakloon der gouden en zilveren penningen 464 gld., te zamen 3599.7 gld. In deze som was het maakloon voor de stem-pels begrepen ¹⁾:

De beschrijving van dien penning, die dus in 1739 voor de eerste maal is uitgedeeld, luidt als volgt:

V. Voorzijde: Het gekroonde wapen van 's-Gravenhage met ter weerszijden een liggende leeuw. In het verschiet het stadhuis en de Groote Kerk. In de afsnede s. c. Rechts de initialen van den maker NVSF(ecit).

Keerzijde: Zittend beeld van de Gerechtigheid (of het Stadsbestuur) rustende met de rechterhand op een lictorenbundel, waardoor de bijl gestoken is, in de linkerhand een weegschaal houdende. Omschrift: FOVET ATQUE TUETUR.

DE RIEMER II. blz. 94. afbeelding 5 van de daar op de plaat afgebeelde penningen. VAN ORDEN pl. I. 3.

Zilver. 19 en 23 gram, 37 m.M. Een afslag in goud, 27,3 gram in den Catalogus verzameling Jhr. C. H. C. A. VAN SYPESTEYN (verkocht 14 Juni 1923 door de firma J. SCHULMAN te Amsterdam) No. 1977. Plaat I. 5.

De rekeningen vermelden leveringen van vroedschaps-penningen door N. v. SWINDEREN in 1744 (320 zilveren), 1753 (24 gouden, 320 zilveren), 1757 (300 zilveren), 1759 (13 gouden). Een deel daarvan is echter geslagen met nieuwe stempels, die dus in een van de boven-vermelde jaren in gebruik moeten zijn genomen, waar-schijnlijk in 1753 of 1757. In geen der rekeningen uit

¹⁾ Zie blz. 28, Rekening No. XVII.

deze jaren wordt het maakloon voor de stempels berekend, zij zullen dus, evenals in 1739, wel niet afzonderlijk in rekening zijn gebracht, maar was de prijs hiervan wel in het maakloon der penningen begrepen.

De beschrijving van VAN SWINDEREN'S tweeden vroedschapspenning volgt hier.

VI. Voorzijde: Staande vrouw (het stadsbestuur) in den rechterarm een lictorenbundel houdende, waardoor de bijl gestoken is. Aan haar voeten het gekroonde stadswapen met twee liggende leeuwen. In het verschiet gezicht op 's-Gravenhage. Omschrift: CIVIUM SALUTI · VIGILANS · .

Keerzijde: Staand beeld van de Gerechtigheid met zwaard en weegschaal in de handen, door het alziend oog bestraald. Omschrift: SUUM CUIQUE · . In de afsnede s · c · . Links gemerkt: N · V · S · F (ecit).

VAN ORDEN pl. XIII. 3.

Zilver. 18, 21 en 23 gram, 36 m.M. Een afslag in goud in het Gemeente Museum te 's-Gravenhage.

Plaat I. 6.

NICOLAAS VAN SWINDEREN is kort na de laatste levering van zijn vroedschapspenningen te 's-Gravenhage 3 Juni 1760 overleden.

De voorraad der door hem in 1757 en 1759 geleverde penningen schijnt echter in 1768 te zijn uitgeput. Als „wapensnijster” voor de schepenzegels volgde hem JOHANNA CORNELIA DEN HAAN ¹⁾ op, maar deze zal waar-

¹⁾ Den 10 Maart 1784 voor het begraven in de Grootte Kerk van JOHANNA CORNELIA DEN HAAN, oud 59 jaar 4de klasse betaald aan impost 3 gld. Overleden aan borstkwaal. Graveerster in de Herderstraat. (Fiches Gemeente-Archief 's-Gravenhage). SALOMON MOSES WEHL volgde haar op als graveur van de Haagsche Schepenzegels.

schijnlijk niet in staat zijn geweest om stempels voor vroedschapspenningen te vervaardigen. Burgemeesteren wendden zich ten minste tot den muntmeester van de munt te Utrecht JAN CHRISTOPH NOVISADI met den opdracht vroedschapspenningen ten behoeve van de stad te maken op de nieuw te vervaardigen stempels. Het snijden dier stempels droeg deze op aan JOHANN WILHELM MARMÉ, sedert 1764 stempelsnijder van „de Munte 's Lands van Utrecht”, die blijkens onderstaande quitantie in 1768 de door hem vervaardigde stempels afleverde.

Op ordre van de WelEdele Heer A. VAN MARLE¹⁾, hebbe Een paar Medaille Stempels Gegraveert voor de Wel Edele Groot Achtbare Heere Burgemeesteren Der Stad s Gravenhage, waar voor mij het naeste compiteert Eene Somma van Ses en twintig Ducaten. Actum Utrecht den 24 Juny 1768. Tot dank voldaan

Waarmede Quitteere. Utrecht den 19 Juli 1768.

(w. g.). J. W. MARMÉ.

De muntmeester JAN CHRISTOPH NOVISADI leverde, blijkens zijn rekening van Juli 1768²⁾ 303 zilveren vroedschapspenningen, met behulp van MARMÉ's stempels geslagen, af voor 976. gld. 5 stuiv. Voor het „smeeden en harden” van de stempels werd 12 gld. in rekening gebracht.

Van dien nieuwen vroedschapspenning volgt hier de beschrijving.

---

1) ADRIAAN VAN MARLE was Commies van de Vroedschap.

2) Zie blz. 30, Rekening No. XXII.

VII. Voorzijde: Het gekroonde wapen van 's-Gravenhage met twee leeuwen als schildhouders. Rechts gemerkt I W M · F(ecit).

Keerzijde: Navolging van de onder n°. III beschreven keerzijde, de beelden zijn eenigszins verschillend en minder geslaagd dan op DRAPPENTIER's penning. De houding der elkaar drukkende handen en de stand van de weegschaal verschillen. MARMÉ zal den penning van DRAPPENTIER zonder twijfel van Burgemeesteren hebben ontvangen, met opdracht de keerzijde te copieeren.

VAN ORDEN plaat XIII. 2. (de voorzijde), plaat I. 1. (de keerzijde).

Zilver. 21 gram, 36 m.M. Een afslag in goud in het Gemeente Museum te 's-Gravenhage, alwaar ook de beide stempels berusten. Plaat II. 7.

Slechts eens en wel in 1768 zijn deze vroedschapspenningen aan de Munt te Utrecht geslagen. Toen er in 1775 wederom behoefte aan penningen was, is den Haagschen stempelsnijder GIJSBERT VAN MOELINGEN ¹⁾ opdracht gegeven twee honderd van die penningen te schroeven, waartoe hem de stempels VAN MARMÉ zijn ter hand gesteld. De rekeningen vermelden verder nog leveringen door VAN MOELINGEN van 300 zilveren penningen in 1779 ²⁾. Voor deze beide opdrachten bezorgde hij ook het zilver.

In Maart 1780 ontving hij van den commies ADRIAAN VAN MARLE 270 ducaten, om uit dat goud te vervaardigen

---

¹⁾ In 1775 sneed VAN MOELINGEN de stempels voor den vroedschapspenning der stad Delft, afgebeeld in *Vervolg* op VAN LOON No. 448 en bij VAN ORDEN pl. I. No. 6.

²⁾ Zie blz. 31, Rekening No. XXV.

12 penningen elk ter waarde van 10 ducaten en 25 van 6 dukaten, terwijl hem 22 Nov. daarop betaald is 75 gulden, „voor het schroeven van 30 gouden Haagse Vroedschapspenningen ider à f 2.10" ¹⁾). Daar er hier geen melding wordt gemaakt van aan hem geleverd goud, vermoed ik, dat hier geen sprake is van een nieuwe levering van vroedschapspenningen, maar dat hij die 75 gulden ontving als maakloon voor de 37 gouden vroedschapspenningen, waarvoor hem om de een of andere reden slechts het maakloon van 30 stuks is uitbetaald. Nog vermelden de rekeningen, dat tusschen 15 Maart en 1 Juni 1781 „aan de Banquier MOLIÈRE en Zonen en Comp^e betaald is 442 gld. 4 stuiv. „voor 134 once fijn silver tot het schroeven van vroedschapspenningen à 3 gld. 6 st. de once" ²⁾, hetgeen 200 vroedschapspenningen moeten zijn, op MARMÉ's stempels geslagen. Volgens de rekeningen zijn er dus van dezen vroedschapspenning 37 gouden en 1003 zilveren vervaardigd. Herhaaldelijk vond ik evenwel in de rekeningen, tusschen 1777 en 1793 uitgebracht, vermeld, dat er 2 gulden presentiegeld inplaats van een zilveren vroedschapspenning is toegekend.

Met den laatsten voorraad van 200 penningen is men tot 1786 toegekomen. De stempels bleken onbruikbaar te zijn om er nieuwe afslagen mede te vervaardigen, waarom Burgemeesteren GERARD EMANTS, lid van de vroedschap en weesmeester van 's-Gravenhage, opdroegen om voor nieuwe stempels en penningen te zorgen.

---

1) Zie blz. 31, Rekeningen Nos. XXVI en XXVII.

2) Zie blz. 31, Rekening No. XXVIII.

De heer EMANTS wendde zich hiertoe tot den Utrechtschen muntmeester JOHAN SEBASTIAAN VAN NAAMEN, wien hij de oude, onbruikbaar geworden stempels toezond, en order gaf om nieuwe te doen vervaardigen, die op de voorzijde het Haagsche wapen en op de keerzijde eene reproductie van de oude keerzijde, gelijk die reeds door DRAPPENTIER en MARMÉ was vervaardigd, moesten ver-
toonen.

23 NOV. 1786 zond VAN NAAMEN den volgenden brief aan den heer EMANTS:

Hier neevens zende de overige ¹⁾ 100 zilvere medailles benefens de nieuwe Stempels die nog zeer goed zijn, en tot conservatie van dien moeten dezelfde beyde met zuiver vet zonder zout vol gegoten worden, dan blyven ze voor het roesten bewaard. Hierbij ook afgepakt de oude Stempels, als ook de Memorie van het bedragen der Medailles. Ik heb deeze Memorie op Uw W E Gestr. naam maar gezet, niet wetende het hoofd waarop die gesteld moest zijn, twijfele niet of de modique prijs zal aangenaam zijn; ze zouden als ze in het vervolg weer op de nieuwe stempel gemaakt wierden wel 10 Stuyvers per stuk minder vallen, de goude zouden fraayer zijn als se een Engels of 4 per Stuk zwaarder waaren, want hebbe veel moeyte gehad om ze op dat ligte gewigt te krijgen, wegens de dunte om behoorlyk uyt te stempelen.

---

1) Vermoedelyk zijn de 4 gouden exemplaren, in de rekening van VAN NAAMEN vermeld, afzonderlyk toegezonden.

VAN NAAMEN had het maken van stempels opgedragen aan HENDRIK DE MEYER, aan de Munt te Utrecht als stempelsnijder verbonden, en volgt hieronder de beschrijving van dien laatsten Haagschen Vroedschapspenning.

VIII. Voorzijde: Het gekroonde wapen van 's-Gravenhage met twee leeuwen als schildhouders, omgeven door guirlandes van laurierbladen, rustende op een console.

Keerzijde: Navolging van de onder No. III beschreven keerzijde, de beelden zijn eenigszins verschillend, het beeld, dat het Stadsbestuur voorstelt, draagt nu een geschubd harnas, de Justitia houdt hare schalen lager, de elkander drukkende handen zijn eveneens verschillend, terwijl de beide beelden op een grasveld staan. Rechts gemerkt MEYER.

VAN ORDEN plaat I. 1. MINARD VAN HOOREBEKE ¹⁾ II. blz. 112. No. 195.

Zilver. 19 en 21 gram, 37 m.M.   Plaat II. 8.

Van de keerzijde bestaat een variant, waarop de naam MEYER links gevonden wordt.

23 November 1786 leverde VAN NAAMEN onderstaande nota in:

den Muntmeester J. S. VAN NAAMEN te Utrecht.	
Voor het doen maken en leveren van Stempels	
en het vervaardigen van 4 Goude Medailles à	
f 35. het Stuk	f 140.—
300 Zilverde dito à f 3.3. het Stuk	945.—
	1085.—

¹⁾ L. MINARD VAN HOOREBEKE. *Description de Méreaux et Jetons de Présence etc. des Guildes et Corps de Métiers, Eglises etc.* Gand. 1877—'78. Avec fig. 2 vols.

In 1791 zijn op de Munt te Utrecht nog tien gouden penningen op deze stempels geslagen¹⁾, na dat jaar bevatten de Rekeningen geen verdere posten meer omtrent vervaardigde vroedschapspenningen.

Naar den stempel der voorzijde van dezen laatsten penning werd ongeveer 1840 een nieuwe stempel gesneden, die in kleine onbeteekenende details afwijkt van den stempel van H. DE MEYER. Hij diende als voorzijde voor gestempelde eerepenningen aangeboden aan de Haagsche eerewacht bij den intocht van Z. M. WILLEM II en zijn gemalin te 's-Gravenhage, verder voor penningen vereerd aan Mr. MARCELLUS EMANTS in 1846, en aan de Société Royale de St. Cécile van Mechelen in Juni 1855 ter herinnering aan haar bezoek aan 's-Gravenhage. Ook als voorzijde voor officieele toegangs- en brandspuitpenningen heeft hij dienst gedaan. Twee eenigszins verschillende stempels bevinden zich in de stempelverzameling van 's Rijks Munt te Utrecht²⁾.

's-Gravenhage.

A. O. VAN KERKWIJK.

---

1) Zie blz. 32, Rekening No. XXX.

2) *Cat. der Verzameling van Penningstempels aan 's Rijks Munt te Utrecht* No. 236 en Mr. J. DIRKS. *Nederlandsche Penningen 1813—1863*. Nos. 581 en 767.

**Uittreksels uit de Rekeningen der stad 's-Gravenhage
betreffende de Vroedschapspenningen.**

I. 5 Dec. 1718.

Thien goude te samen 10 onsen 2½ Eng. à	
50 de onse	506. 5.0.
voor fatsoen	30. 0.0.
40 Silveren weg. 22 onsen en 16 Eng. à	
64 St. de onse	72.19.8.
Fatsoen v. iedere penñ. 8 St. = ...	16. 0.0.
	625. 4.8.

Voldaan op 5 Dec. 1718.

(get). DANIEL DRAPPENTIER.

II. ¹⁾ 19 Dec. 1718.

176 penn. wegende 107 onsen 15 Eng. à 64	
de onse	345.6.0.
fatsoen 8 st.	71.0.0.
Voor het schroeven en extra werk a. d. penñ.	20.0.0.
Voor het graveren van twee staale stempels	200.0.0.
	te zamen 636.6.0.

19 Dec. 1718. voldaan

(get). JOHAN^s DRAPPENTIER.

---

¹⁾ Oorspronkelijk was door DANIEL DRAPPENTIER ingeleverd eene rekening van den volgenden inhoud: 175 vroetsch.p. van zilver en maken 636 gld. Hiermede schijnt geen genoegen te zijn genomen, waarna voor DANIEL DRAPPENTIER door JOHAN DRAPPENTIER bovenstaande gespecificeerde rekening ingediend en voor voldaan geteekend werd.

III. Nov. 1719.

Voor achtien Goude Medailis, die weegen 13 Onsen 6 Engelsche 1 quard. Comt voor het ons goudt 50 guldens bedragt	665.12.8.
Nogh Gelevert vijff Goude Medailis die weegen 5 onse 15 engels 15 aasen het ons à 50 Guldens	288.15.0.
Aen het fatsoen van de Goude Medaylis à 50 Stuy comt	57.10.0.
56 Silveren medailis die weegen dertigh onse 1 engels à 64 Stuy	96. 3.0.
Aen het fatsoen voor de Silveren medailis het stuc 22 stuy	61.12.0.

Somma 1169.12.0.

hierop ontfangen tien hondert Carolis Guldens (op 9 en
10 Nov. 1719),

Rest nogh 169.12.

IV. 4 Dec. 1719.

Volgens goedvinden van Burgem ^{ten} nog aen den voorñ. DANIEL DRAPPENTIER voor het breeken van stempels toegelegt	130. 8.0.
de welke gevoegt bij de voors	169.12.0.

---

te samen bedroegen 300.—

Bekenne ick onderget: van de Heeren Burgem^{ten} van
's-Gravenhage ontfangen te hebben de Somme van drie
hondert guld. waer mede van de bovenstaande rekeninge
als ten vollen ben voldaan:

Actum hage 4 xb. 1719

(get). DANIEL DRAPPENTIER.

V. 1719—1720.

DANIEL DRAPPENTIER.

voor 160 vroetschapspenningen . . . NC. LXII L. XIV.
 Nog aan den Selven voor 60 dito
 penningen . . . . . CLXXIV L XV S.

VI. 20 Febr. 1720.

80 Silvere Medailies wegen te Samen aen
 Silver 44 onse 12 Eng. à 64 Stuyv^r de ons
 bedraagt . . . . . 142.16.0.
 komt volgens accoord 22 Stuyv^r voor het
 Fatsoen van ydere penning bedraagt te
 Samen . . . . . 88. 0.0.

Somma 230.16.0.

Den inhoud deser ten dank voldaan den 22 febr. 1721.

(get). JOHANS: DRAPPENTIER.

VII. 25 Febr. 1721.

debet aan JOHAN: DRAPPENTIER.

Wegens het v. schot van 190 Silvre medailies
 wegen t'Samen 118 onse en 16 Eng. a 64
 Stuyv^r de ons bedraagt . . . . . 380.7.0.
 Comt volgens accoord 22 Stuyv^r voor het
 Fatsoen van ydere Medaille bedraagt . . 209.0.0.

Somme 589.7.0.

Den inhoudt deses ten Dank voldaan.

Actum den 25 febr. 1721.

(get). JOHAN DRAPPENTIER.

VIII. 12 Mei 1721.

debet aan JOHAN DRAPPENTIER.

Wegens het v. schot van 168 Silvere Medaliën	
wegen t'Samen 93 Onse 10 eng. à 64 Stuyv ^r	
de ons komt	299. 4.0.
komt voor het Fatsoen 22 Stuyv ^r wegens	
accoord voor het stuk van ydere medalie	
bedraegt	184.16.0.
Somma	484. 0.0.

Hiervan voldaan den 12 Mey 1721.

(get) JOHAN DRAPPENTIER.

IX. 1 Nov. 1723.

JOHAN^s DRAPPENTIER.

wegens leverantie van 5 gouden medaillies	
fyn dukaten goudt à 48 guld. de ons, wegen	
te Samen 5 onse 4½ eng: bedroegt . . .	250.16.0.
komt voor het Stuk van 't fatsoen 3 gl: . .	15. 0.0.
nog 6 dito Goude wegen 4 onse 4 eng: 8 asen	
à 48 gl. de ons	202. 4.0.
voor het fatsoen van de Selve à 3 gl het stuk	18. 0.0.
nog 54 Silvre medaillies wegen te Samen	
30 onse 3 Eng. à 64 Stuyv ^r de ons bedraegt	96.12.0.
komt voor het fatsoen van ydere silvre	
Medaillie 22 Stuyv ^r	59. 8.0.
Somma	642. 0.0.

Hiervan ten dank voldaan den 1 Nov.= 1723.

(get) JOHAN^s DRAPPENTIER.

X. 7 Jan. 1724.

debet aan JOHAN ^s DRAPPENTIER wegens Leve-	
rantie van 152 Silvre Medalien wegen te	
samen 82 onse & 12 Eng: fijn Silver à	
64 Stuyv ^r de ons bedraegt	264. 8.0.
Komt volgens accoord 22 Stuyv ^r voor het	
maken van ydere medaille bedraegt . . .	169. 4.0.
	Somma 433.12.0.

Fiat betalinge ten volle	Den inhoud deses voldaan
(get). JOHAN TEN HOVE. ¹⁾	den 7 Janñ: 1724.
	(get) JOHAN ^s DRAPPENTIER.

XI. 5 Febr. 1725.

debet aan JOHAN: DRAPPENTIER.

Wegens Leverantie van 20 Goude Magistraets	
penningen wegen te Samen 20 Oncen 2 Eng:	
a 48 gl. de once bedraagt	964.16.0.
Komt voor het fatsoen 3 gl. p ^r stuk . . .	60. 0.0.
Nog 294 Silvre Penñ: wegen te Samen	
21 Mark 7 Once a 3 gl. 4 St. de once . .	560. 0.0.
Komt voor het Fatsoen van Elke Silvre Penñ.	
à 22 Stuyv ^r	323. 8.0.
	Somma 1908. 4.0.

Den inhoud Deser voldaan den 5 Feb: 1725.

(get). JOHAN^s DRAPPENTIER.

---

¹⁾ Mr. JOHAN TEN HOVE, Schepen van 's-Gravenhage.

XII. 10 January 1728.

debet aan JOHAN^s DRAPPENTIER.

Wegens Leverantie van 290 Silvere Medalien wegen te Samen 22 Mark en 5 Eng [̄] : fijn Silver a 25 Guld: 12 Stuyv ^r het Mark bedraagt	564.0.0.
Komt nog volgens accoord voor Gieten, Schroeven, Lacasie en Fatsoen van ydere Medailie 1 Gulde 2 Stuyv ^r bedraagt . .	319.0.0.
	Somma 883.0.0.

Den inhoudt Deser in Dank voldaan den 19 January 1728
(get) JOHAN^s DRAPPENTIER.

XIII. 23 Oct. 1730.

Aan JOHAN DRAPPENTIER.

Wegens Leverantie van Dese volgende Goude en Silvre Medalien. 14 Swaare Goude wegen 13 Once 10 Eng: a 48 Gulde de Ons.	
Nog 30 Ligte dito Medalien wegen 2 Mark 7 Once 18½ Eng. a 48 Gulde de ons bedra- gende te Samen aan Goudt	1796. 8.0.
Comt voor fatsoen, Gieten, Schroeven en Lacasie van ydere Medailie 3 Gl. dus . .	132. 0.0.
Nogh 300 Silvre wegen te samen 22 Mark 4 once 1 Eng [̄] . a 25 G ^l 12 Stuyv ^r het Mark. comt	575.18.
à 22 Stuyv ^r het Stuk voor fatsoen bedraagt	330. 0.0.
	Somma 2834. 6.0.

Dese bovenstaande Somme voldaan den 23 Oct. 1730.

(get). JOHAN DRAPPENTIER.

XIV. 29 April 1733.

Drie hondert en Seventigh Fijne Silveren Magistraats Penningen wegende te Samen 27 Mark 3 onsen a 65 Stuyv ^r de ons bedraagt	711.15.0.
Voor de Stempel en maakloon van 370 dito penningen à 22 Stuyv ^r het stuk	407. 0.0.
	Somma 1118.15.0.

Ik onderges. bekenne van dese bovenstaande Somma
voldaan te zijn den 1 Mey 1733.

fiat betaling

G. VAN KINSCHOT. ¹⁾

(get). JOHANNES DRAPPENTIER.

XV. 7 Mei 1736.

350 Silvere vroedschapspenñ. wegen 193½ onse fyn Silver à 64 Stuyv ^r de ons bedraagt .	619.4.0.
Voor het Fatsoen à 10 St. om Redenen . .	175.0.0.
	S ^a 794.4.0.

Den inhoudt deser voldaan uyt handen van den
Heere Burgem^{ren} voorñ. actum s Haage den 7 Mey 1736

(get). JOHAN^s DRAPPENTIER.

---

¹⁾ GLJSBERT VAN KINSCHOT, Schepen van 's-Gravenhage.

XVI. 18 Augusty 1738.

De respectieve Scheepenen zeegels schoon gemaakt en nagezien comt als ordinaris . . .	6.—
Een Nette teekeningh gemaakt, dienende tot de Nieuwe Magistraats Medailles	10.10.
	S ^a 16.10.

Fiat betalinge met 10 guldens

's Hage den 12 April 1739

(get) PIETERSON ¹⁾ 1739.

Voldaen 16 April 1739 in consideratie

C. VAN SWINDEREN.

XVII. 1739.

NICOLAAS VAN SWINDEREN. 25 fijne Sware goude magistraets penningen wegende te Samen	
24 onsen 8 Eng: a 50 gld. d'ons	1220. 0.0.
31 Ligter fijne goude dito penningen, wegende t'Samen 25 ons: 17½ Eng., als boven .	1293.15.
Nog 320 fijne Silvere dito penningen à 64 St ^r d'ons, wegende 194 ons, 5 Eng. . . .	621.12.
Voor 't Stempelen en maakloon van 56 goude penñ. à 40 St ^r 't stuk	112.—
Item voor 320 Silvere penñ. a 22 Str. 't stuk	352.—
	S ^a 3599. 7.

voor 't leveren van de stempels ter Discretie voldaan

(get). N. v. SWINDEREN.

---

1) GULIELMUS ANTONUS PIETERSON, Schepen van 's-Gravenhage.

XVIII. 1 Juni 1744.

N. VAN SWINDEREN. 320 vroetschaps Pingen van Fijn zilver wegen te samen 236 onse en 3 engels a 66 Stuyvers ider ons	779.5.
comt voor ider vroetschaps van Fatson en Makke 22 Stuyvers	352.-

---

Somme 1131.5.

S. H. Den 1 Juny 1744.

op dato dese voldaan

(get) N. v. SWINDEREN.

XIX. 18 Mei 1753.

N. VAN SWINDEREN. 24 Vroedschapsmed. van Fijn goud weegen te saamen 25 Once 14 Engels à 50 ieder ons	1285.
Voor fatsoen	58.
320 dito zilveren wegen te zamen 240 once 3 Engels a 3:7. het ons	804.10.
fatsoen	352.

Somma 2499.10.

Voldaan 18 Mei

(get). N. VAN SWINDEREN.

XX. 15 Nov. 1757.

300 Med. van fijn Silver wegende te Samen 194 ons à 68 St. 't ons	659.12.
voor fatsoen voor ieder 1 g. 2 St.	330.

989.12.

Voldaan 15 Nov. 1757

(get). N. VAN SWINDEREN.

XXI. 10 Juni 1759.

Ontfangen 12 gouden Medailles wegen te samen	
11 ons 5 Eng. à 47 het ons	528.15.
daarentegen geleverd 13 Goude Medailles wegen	
te samen 12 ons 14½ Eng. à 50 gl. de ons	636. 5.
voor 't fatsoen van ieder medaille 2 gl.	26.—
	662. 5.
	af 528.15.

Voldaan 10 Juni 1759 Rest 133.10.
 (get). N. v. SWINDEREN.

XXII. 18 Juli 1768.

303 medailles wegen 26 Mark 3 Oncen 13 ²²	
gedeeltens engels	673.5.
Voor het maaken van 303 medailles f 1. per stuk	303.
Voor het Smeeden & harden van een paar	
Stempels	12.
	988.5.

Voldaan den 18 July 1768
 (wg). J. C. NOVISADI.

XXIII. 27 Jan. 1775.

honderd Silvere Meddailjes geschroef het Stuk	
1 gulde	100.—
wege aan Silver 69 onse 17 eng. à 3.8. het ons	
in gelt	237.10.
	Somma 337.10.

Voldaan 27 Jan. 1775
 GEYSBERT VAN MOELINGEN.

XXIV. 24 Febr. 1775.

hondert Silvere Med. geschroeft wegen aan	
Silver 69 ons 16 Eng. a 3.8. het ons aan gelt	236.7.
Schroeven 't stuk 1 gl.	100.—
	336.7.

Voldaan 24 Febr. 1775.

GYSBERT VAN MOELINGEN.

XXV. 1778—1779.

Aan de Medailleur G. VAN MOELINGEN voor 300	
Silvere Vroedschaps. wegende 200 oncen à	
f-3.8-de once en 1 gulden voor het Fatsoen	980.—

XXVI. 21 Maart 1780.

Ontvangen van de Commis A. VAN MARLE 270 ducaten,	
waarvoor ik aannemen te zullen schroeven 12 gouden	
penningen ider à 10 ducaten en 25 dito à 6 ducaten.	
Actum 's Gravenhage den 21 Maart 1780.	1417.10.
30 onse 9 Engels à f. 50. de Once.	

(get). GEYSBERT VAN MOELINGEN.

XXVII. 22 Nov. 1780.

Ontvangen van de Commis VAN MARLE de somma van	
vijf en 't zeventig guldens, voor het schroeven van	
dertig gouden Haagse Vroedschapspenningen ider à	
f 2.10. Actum 's Gravenhage de 22 November 1780.	

(get). GEYSBERT VAN MOELINGEN.

XXVIII. 22 Nov. 1781.

Aan de Banquir MOLIÈRE en Soonen en Comp^e voor
 134 once fijn Silver tot het schroeven van vroedschapspenningen à 3.6. de once . . . . . 442.4.

22 Nov. 1781.

(get) MOLIÈRE & Soonen & Comp^t.

XXIX. 23 Nov. 1786.

den Muntmeester J. C. VAN NAAMEN¹⁾ te Utrecht.

Voor het doen maken en leveren van Stempels en het vervaardigen van 4 goude

Medailles à f 35. het stuk . . . . . 140.—

300 Zilvere dito à f 3.3. het stuk . . . . . 945.—

---

f 1085

XXX. 1791.

Betaald aan den Muntmeester J. C. VAN NAAMEN te Utrecht voor het doen maken en leveren van tien goude Medailles of ligte Vroedschapspenningen, belopende yder f 33.10.15. en dus 335.7.8. en voor 't franqueeren en vragt der stempels 1.12. f 336.19.

---

¹⁾ Zoowel in deze als in de volgende rekening staat J. C. inplaats van J. S. VAN NAAMEN.

1.

1.

3.

2.

2.

4.

4.

3.

5.

5.

6.

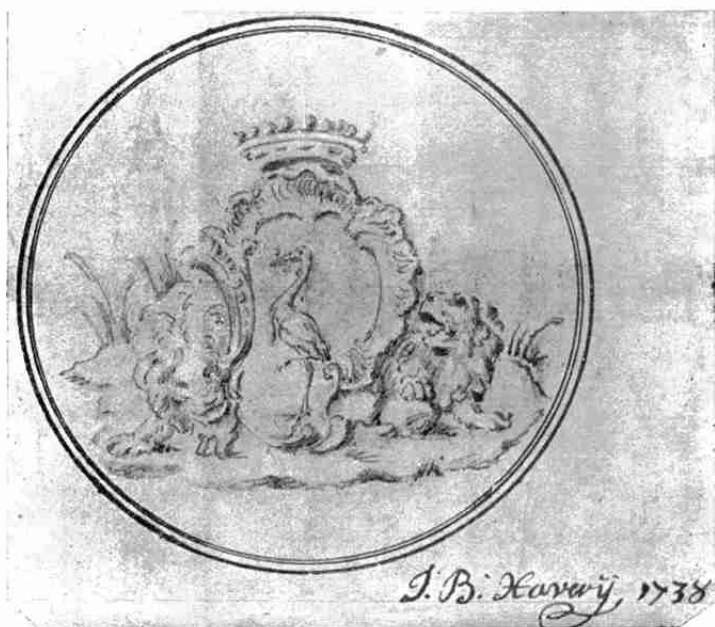
6.

7.

7.

blz. 11.

8.

8.